

Gaat het nu wel of niet goed met de biosector?

Die vraag stelden we ons de afgelopen jaren geregeld. Onze contacten, onder meer uit de distributiesector, lieten veelal positieve geluiden horen. Maar cijfers spraken dit tegen. Het is moeilijk werken als er onzekerheid heerst over de grootte, de evolutie, de sterktes en zwaktes van een sector. Het is onmogelijk om heel de sector cijfermatig in kaart te brengen op korte termijn. Maar een scherper beeld krijgen van de verkoop van bioproducten leek ons wel haalbaar. Daarom bevroegen we de sector en start BioForum Vlaanderen met een eigen cijfer rapport.

In deze eerste editie willen we vooral bekijken of ons buikgevoel klopt: is het juist dat de sector meer verkoopt dan wordt beweerd? Klopt het dat de biowinkels belangrijker zijn dan gedacht? Onze vermoedens worden bevestigd: ons eindtotaal tikt met een totale omzet van 244 miljoen euro zo'n 33% hoger aan dan voorgaande metingen. En de biowinkels blijken met 30% marktaandeel sterker te staan dan doorgaans wordt beweerd.

We bekennen: we streven naar een trendbreuk in de manier van tellen. We starten niet vanuit een consumentenpanel maar vanuit de sector en de verkooppunten zelf. Een nieuwe manier van tellen houdt echter één belangrijk nadeel in: vergelijken met het voorgaande jaar is quasi onmogelijk. We presenteren u vandaag de cijfers van 2006. In de volgende editie komen de cijfers van 2007 aan bod en kunnen we vergelijken.

We bieden u niet alleen omzet- maar ook productiecijfers aan, zowel uit Vlaanderen als uit Wallonië, zowel wat primaire productie als wat verwerkte producten betreft. In deze laatste groep kiezen we voor twee product(groep)en die bij de meeste gezinnen dagelijks op tafel staan: brood en zuivel. Tot slot bieden we u voor het eerst een blik op de horeca. Heel wat restaurants en eethuizen bieden biologische producten aan, zonder daarvoor gecertificeerd te zijn. Vroeger telden we hen nooit mee, maar daardoor negeerden we ook een belangrijk deel van de consumptie.

Cijfers verzamelen, zeker als het over bedrijfseconomische getallen gaat, is een lastige bezigheid. Sommige bedrijven wilden liever geen gegevens vrijgeven: cijfers die daardoor vermoedelijk een grote foutmarge hebben, worden steeds gevolgd door een asterisk.*

Dank aan alle bedrijven die ons in vertrouwen hun gegevens hebben meegedeeld.

Petra Tas, beleidsmedewerker

I. Consumptie

Omzet biovoeding in België, verkoop voor thuisconsumptie 2006 (bron: 1)

Totale omzet bio: 244.851.117 euro of een jaarbesteding van 23,3 euro per inwoner.

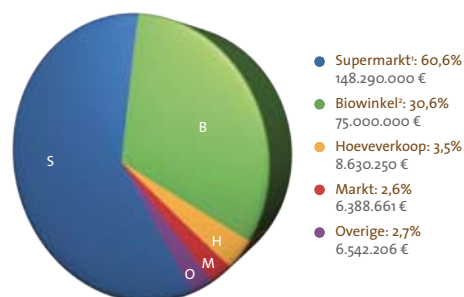

fig. 1: Totale omzet bio verdeeld volgens distributiekanaal

Marktaandeel biovoeding t.o.v. totale voeding = 1,65% (Totale voedingsomzet 2006 = 14,9 miljard euro - bron Fedis)

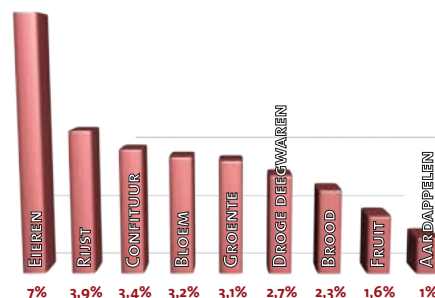

fig. 2: Marktaandeel biovoeding per productgroep in België (bron: 4)

1. De omzet van de Bioplanetwinkels wordt meegeteld onder supermarkt.

2. Onder biospecialzaak verstaan wij alle winkels met een ruim aanbod van verse én droge bioproducten; certificering van de winkel is geen criterium.

I. CONSUMPTIE

II. PRODUCTIE

1. PRIMAIRE PRODUCTIE, DIERLIJK
2. PRIMAIRE PRODUCTIE, PLANTAARDIG
3. VERWERKTE VOEDINGSPRODUCTEN
 - BROOD
 - ZUIVEL

III. BUITENLAND

Verkooppunten voor biologische voeding in België³

tab.1a: Aantal verkooppunten & horecazaken in Vlaanderen (bron: 8)

Aantal biospeciaalzaken	243	Dit zijn alle winkels met een uitgebreid en vers bioaanbod, minstens 5 dagen per week geopend; niet inbegrepen: de honderden vestigingen van supermarkten met bioaanbod
Aantal boerderijwinkels	124	
Aantal bakkers (inclusief broodwinkels) ⁴	28 (waarvan 25 exclusief biobrood)	Biobrood wordt doorgaans vers verkocht in de biowinkels (zie ook punt II. 3)
Aantal markten met bio	49 (waarvan 7 exclusief bio)	
Aantal slaggers	5	
Aantal verdelers met groente- of fruitabonnementen	18	Samen meer dan 200 afhaalpunten
Aantal restaurants en eethuizen	131 (waarvan 3 gecertificeerd bio)	De niet-gecertificeerde restaurants bieden een wisselend aandeel bio-ingrediënten aan tussen 25 en 100%

tab.1b: Aantal verkooppunten & horecazaken in Wallonië, inclusief Brussel hoofdstad (bron: 9)

Aantal biospeciaalzaken	122	Dit zijn alle winkels met een uitgebreid en vers bioaanbod, minstens 5 dagen per week geopend; niet inbegrepen: de honderden vestigingen van supermarkten met bioaanbod
Aantal boerderijwinkels	127	
Aantal markten met bio	50	Biobrood wordt doorgaans vers verkocht in de biowinkels (zie ook punt II. 3)
Aantal bakkers	13	
Aantal slaggers	2	
Aantal verdelers met groente- of fruitabonnementen	7	Samen meer dan 200 afhaalpunten
Aantal restaurants en cateraars	11	Alle 11 zijn gecertificeerd bio. Geen gegevens over niet gecertificeerde horecazaken bekend.

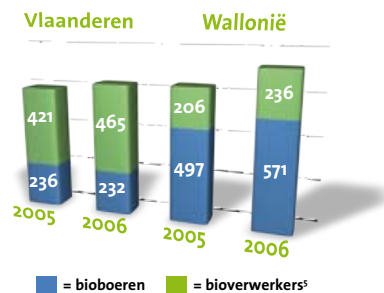
3. Voor de verkooppunten en horeca beperken we ons niet tot de gecertificeerde bedrijven.

4. Enkel de bakkers met rechtstreekse verkoop aan de consument werden hier opgenomen. Bij meerdere verkooppunten per bakkerij, werd elk verkooppunt apart geteld. Onder broodwinkel verstaan we winkels die voornamelijk brood en banket verkopen, maar hun producten niet zelf bakken.

5. Onder bioverwerkers wordt verstaan: verwerkers, verdelers van bulkproducten, verdelers onder eigen naam, importeurs uit niet-EU, herverpakkers.

II. Productie

fig. 3: Aantal gecertificeerde biobedrijven in België (bron: 4, 6, 10 en 11)

1. Primaire productie: dierlijk

fig. 4a: Aantal gecertificeerde dieren in biologische veeteelt, Vlaanderen. Grafische weergave volgens bemestingsdruk (bron: 4)

Aantal in 2006

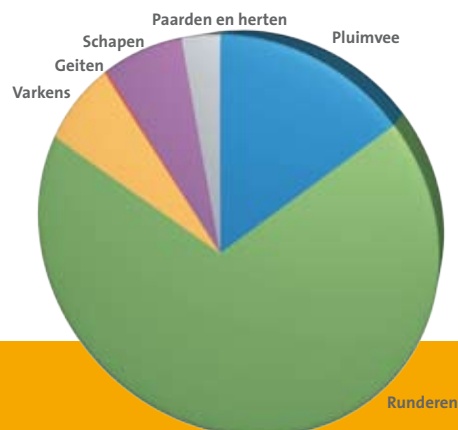
Runderen	1931
Varkens	2810
Pluimvee	188.340
Geiten	2741
Schape <td>4304</td>	4304
Paarden en herten	136
Totaal	200.262

fig. 4a: Aantal gecertificeerde dieren in biologische veeteelt, Wallonië. Grafische weergave volgens bemestingsdruk (bron: 4)

Aantal in 2006

Runderen	30.843
Varkens	9377
Pluimvee	772.636
Geiten	328
Schape <td>8864</td>	8864
Paarden en herten	593
Totaal	822.641

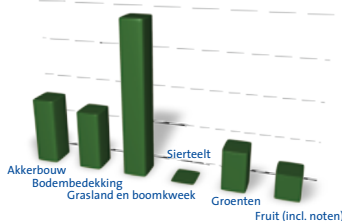

2. Primaire productie: plantaardig

(bronnen: 4, 5, 6)

fig. 5a: Biologisch areaal in ha in Vlaanderen (bio inclusief in omschakeling)

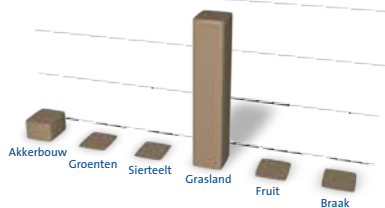
2006	
Akkerbouw	630,98
Bodembedekking	559,31
Grasland en boomkweek	1462,68
Sierteelt	2
Groenten	377,56
Fruit (incl. noten)	234,47
Totaal	3267

Aandeel bio in Vlaanderen: 0,52% (op totaal van 625.207 ha)

fig. 5b: Biologisch areaal in ha in Wallonië (bio inclusief in omschakeling)

2006	
Akkerbouw	3041
Groenten	220
Sierteelt	7
Grasland	21732
Fruit	207
Braak	162
Totaal	25369

Aandeel bio in Wallonië: 3,35% (op totaal van 756.811 ha)

Aandeel bio in België: 2,07% (op totaal van 1.382.018 ha)

3. Verwerkte voedingsproducten

Brood (bron 3)

In 2006 werd in België 3060 ton biobrood gebakken. Daarnaast wordt naar schatting 1096 * ton biobrood ingevoerd uit Nederland, Frankrijk en Duitsland. Het ingevoerde brood neemt dus 26,36% van het totale aanbod (4156 ton) in. België kent een 30-tal bakkerijen met een (soms gedeeltelijke) biologische productie, al dan niet met rechtstreekse verkoop aan de consument.

Zuivel (bronnen: 2 en 7)

tab. 2: Hoeveelheid biomelk geproduceerd in België in 2006

		
40 mio l	1,34 mio l	210.000 l*

KOE In Vlaanderen bedraagt het productiequotum voor biomelk ongeveer 5,5 miljoen liter. Dit quotum wordt gerealiseerd door 23 melkveehouders⁶ met 989 melkkoeien. Van het totale quotum wordt ongeveer 700.000 l biomelk verwerkt op de boerderij tot hoevezuivel. Dat is goed voor 12,72%. Ruim 33% van alle biologische kaas (107.450 kg) in Vlaanderen wordt geproduceerd door de melkveehouders zelf.

In Wallonië wordt ongeveer 34 mio liter biomelk geproduceerd door ongeveer 160 melkveehouders met 6838 melkkoeien, goed voor 2,5% van de totale melkproductie in Wallonië. In Wallonië wordt slechts 3% van de biomelk verwerkt op de hoeve zelf (in 2004). De vraag naar biomelk is groter dan het aanbod.

tab. 3: Hoeveelheid biologische zuivelproducten geproduceerd in Vlaanderen in 2006

Kaas	319.900 kg
Yoghurt	1.492.800 l *
Platte kaas	406.900 kg *
Karnemelk	14.200 l
Room	770 l
Ijs	251.850 l
Rijstpap	44.100 l
Boter	10.000 kg

tab. 4: Hoeveelheid biologische zuivelproducten geproduceerd in Wallonië in 2006

Kaas	253.260 kg *
Yoghurt	77.000 l
Platte kaas	201.700 kg
Boter	309.350 kg

GEIT België telt 25 melkgeitenhouders⁷, met in totaal ongeveer 1800 melkgeiten in 2006.

De Vlaamse geitenhouders produceren samen ongeveer 1.211.200 l geitenmelk. Daarvan wordt ruim de helft (647.500 l of 53%) op de hoeve zelf verwerkt tot 68.100 kg kaas en 23.600 l yoghurt. Voorts wordt door Vlaamse kaasproducenten nog een belangrijk deel geitenmelk uit Nederland ingevoerd om 67.000 kg kaas te produceren. Ondanks de buitenlandse aanvoer is er grote vraag naar bijkomende biologische geitenmelk.

In Wallonië zorgen 14 geitenhouders met samen 210 dieren voor 130.000 l melk. Deze wordt verwerkt tot naar schatting 16.250 kg kaas.

Vooruitblikkend kunnen we zeggen dat de sector in 2007 een grote groei kent, vooral bij de bedrijven die zelf niet verwerken.

SCHAAP Naast biologische geitenhouders telt België ook 8 biologische melkschapenhouders, met samen een 300-tal melkschapen. Deze produceren naar schatting 210.000 l melk, goed voor ongeveer 26.250 kg biologische hoevekaas.

⁶ Sommige melkveehouders hebben slechts een klein aantal melkkoeien. In theorie is elke veehouder met ten minste 1 gecertificeerde melkkoel een melkveehouder.

⁷ Sommige melkgeitenhouders hebben slechts een klein aantal melkgeiten. In theorie is elke veehouder met ten minste 1 gecertificeerde melkgeit een melkgeitenhouder. In Vlaanderen houden 8 veehouders melkgeiten op professionele schaal.

III. Buitenland (bron: 12, 13)

Consumptie:

Wereldwijd ligt de omzet uit de verkoop van biovoeding en -drank voor 2006 op ongeveer 30,9 miljard euro.

De biologische omzet in Europa was in 2005 ongeveer 14,2 miljard euro. De grootste markt voor bioproducten vinden we in Duitsland met een jaarlijkse omzet van 3,9 miljard euro, gevolgd door Italië (2,4 miljard), Verenigd Koninkrijk (2,3 miljard) en Frankrijk (2,2 miljard).

In Zwitserland haalt biovoeding het grootste marktaandeel van 4,5% van de totale voedingsmarkt. De groei van de Europese markt (in 2005) bedraagt ongeveer 10% vergeleken met het voorgaande jaar.

tab. 5: Omzet biovoeding enkele Europese landen 2005

	Omzet 2005 (in mio euro)	Marktaandeel 2005 (%)	Jaarbesteding per inwoner in euro
Duitsland	3900	3,0	47
Italië	2400	1,6	42
Verenigd Koninkrijk	2332	1,3	39
Frankrijk	2200	1,1	37
Zwitserland	793	4,5	103
Nederland	420	1,8	26

Nederland kende in 2006 een stijging van 9,4% t.o.v. 2005 voor wat aankopen van biovoeding betreft en zag de omzet groeien tot 460,3 miljoen euro. Dat betekent een aandeel van 1,9% voor 2006 en een jaarbesteding van ongeveer 28 euro per inwoner in 2006. België haalde in 2006 een biomarktaandeel van 1,65% en een jaarbesteding van 23,3 euro per inwoner.⁸

Productie:

Wereldwijd wordt bijna 30 miljoen ha (30.558.183 ha) biologisch bewerkt of 0,74% van de totale landbouwgrond.

Eind 2005 bedraagt het totale biologisch bewerkte areaal in Europa 6,9 miljoen hectare (6.920.462 ha). Daarmee haalt de Europese biologische landbouw een aandeel van 1,38%. Als enkel de Europese Unie in rekening wordt gebracht, stijgt dat aandeel tot bijna 4%. Op wereldniveau wordt Europa vooraf gegaan door Oceanië (2,59%) en gevolgd door Latijns-Amerika (0,93%) en Noord-Amerika (0,56%).

Binnen Europa heeft Italië het grootste areaal biologische landbouwgrond (110.000 ha), gevolgd door Spanje en Duitsland. In relatieve cijfers staat Liechtenstein op kop met een aandeel van 28%, gevolgd door Oostenrijk (14%), Zwitserland (11%) en Italië (8%).

In Nederland is het biologisch areaal licht gedaald in 2006 tot 48.424 ha, of een aandeel van 2,5% van de totale land- en tuinbouwgrond. België komt in 2006 aan een bio-aandeel van 2,07%.

⁸ Er zijn geen Belgische cijfers ter beschikking over 2005 gebaseerd op de omzetcijfers van de groot- en kleinhandel. Onze telmethode verschilt dusdanig van de tot hier toe gebruikelijke, dat we geen vergelijking tussen 2005 en 2006 kunnen maken.

Colofon

• *Bio in Cijfers* is een publicatie van de Biotheek, het informatiecentrum van BioForum Vlaanderen. U kan bij de Biotheek terecht met al uw vragen over biologische landbouw en voeding, of u nu consument of bedrijfsleider of gewoon geïnteresseerde bent.

• De Biotheek wordt financieel gesteund door de afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling, departement Landbouw en Visserij.

• v.u.: Marianne Vergeyle,
Uitbreidingstraat 470, 2600 Berchem

• Druk: Albatros Printing, Boechout

• Ontwerp, uitvoering en layout:
Ogly Doglin', Antwerpen

• Citeren mag mits uitdrukkelijke bronvermelding.

Bronnen:

1. BioForum Vlaanderen, *Eigen onderzoek omzet*
2. BioForum Vlaanderen, *Eigen onderzoek zuivel*
3. BioForum Vlaanderen, *Eigen onderzoek brood*
4. Afdeling Monitoring en Studie, departement Landbouw en Visserij, *De biologische landbouw in 2006*
5. DGA Wallonie, *200708RW Stat2006.xls*
6. Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling, departement Landbouw en Visserij, *De biologische landbouw in 2005*
7. BioForum Wallonie, *Le paysage de l'agriculture biologique en chiffres, 2005*
8. BioForum Vlaanderen, *BioGenietenGids 2008*
9. Nature & Progrès, *Biottin alimentation, éd. 2007*
10. BioForum Wallonie
11. Vlaamse Overheid, *Biologische marktdeelnemers in 2006*
12. IFOAM & FIBL, *The World of Organic Agriculture. Statistics & Emerging Trends 2007*
13. Biologica & Task Force, *Bio-Monitor 2006*